

Drenten over de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning

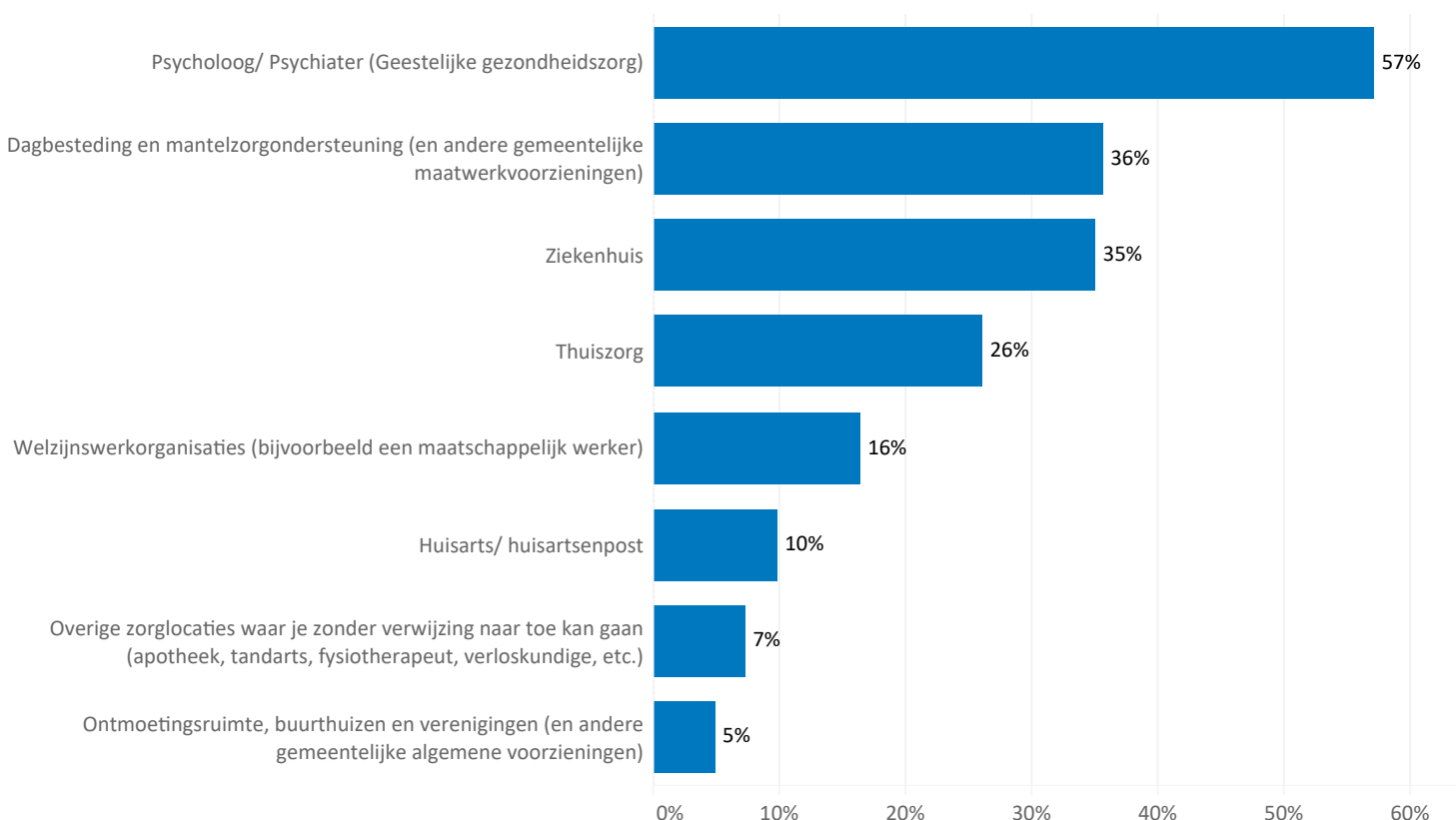
Door de toename van (complexere) zorgvragen en de tekorten aan zorgpersoneel staat de werkbaarheid en houdbaarheid van ons zorgsysteem onder druk. Om de zorg en ondersteuning toekomstbestendig te houden, zijn in de kabinetsperiode van Rutte IV het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in het leven geroepen. Ook is gestart met het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). In Drenthe zijn deze landelijke akkoorden in 2024 vertaald naar het regioplan Gezonde Marke.

Trendbureau Drenthe onderzoekt hoe inwoners de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning ervaren door te kijken naar drie aspecten: de beschikbaarheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid van zorg. In juni 2023 vond een eerste verkenning plaats via het Drents panel. In dit feitenblad gaan we in op de mening van inwoners rondom de toegankelijkheid van zorg.

Drenten over de ervaren beschikbaarheid van zorg en ondersteuning

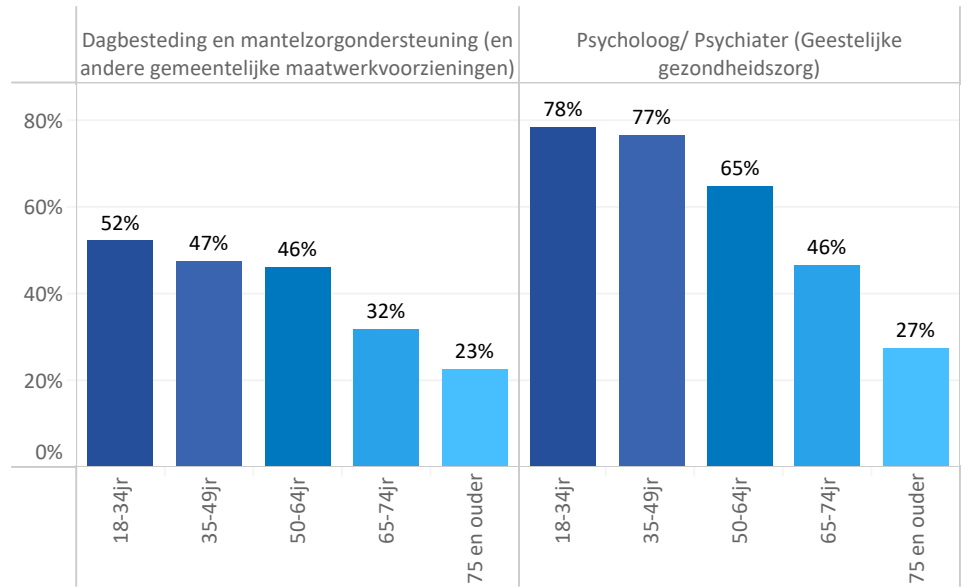
Meer dan de helft van de Drenten (57%) vindt de wachttijd voor de psycholoog of psychiater (zeer) lang. Ongeveer een derde van de Drenten vindt de wachttijd voor dagbesteding en mantelzorgondersteuning (36%) en het ziekenhuis (35%) (zeer) lang. Een vierde van de Drenten (26%) vindt de wachttijden voor thuiszorg (zeer) lang.

Percentage Drenten dat de wachttijd voor zorg en ondersteuning (zeer) lang vindt, per voorziening:

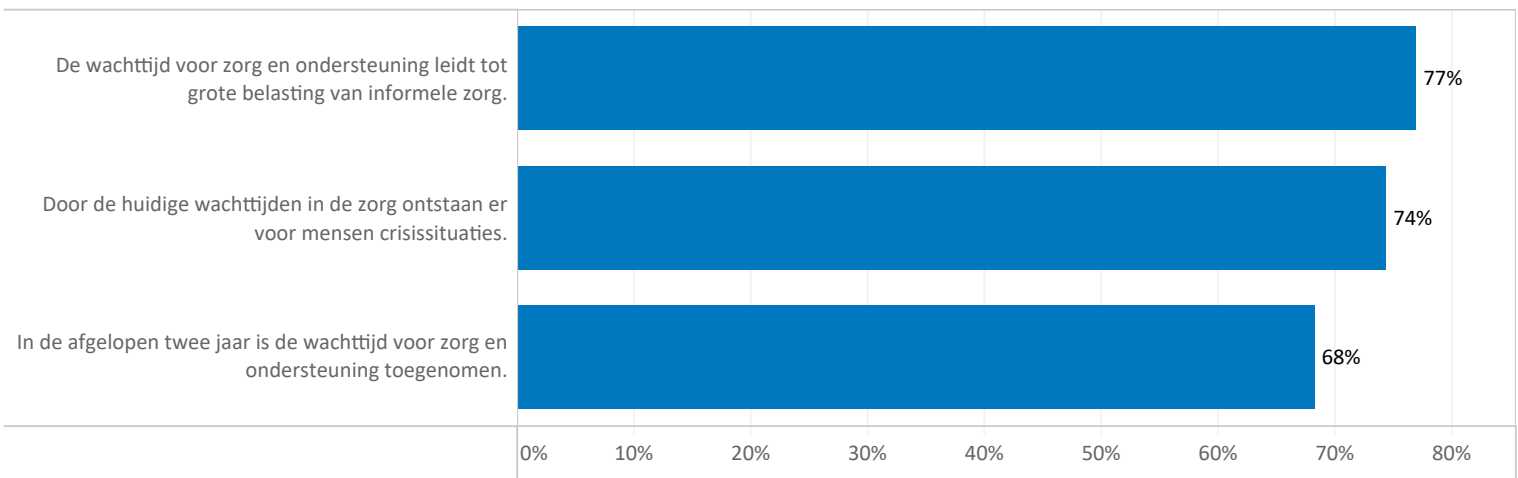
Percentage Drenten dat de wachttijd voor dagbesteding of mantelzorgondersteuning en psycholoog of psychiater (zeer) lang vindt:

Opmerkelijk is hoe de perceptie van de wachttijd voor dagbesteding of mantelzorgondersteuning en voor de psycholoog of psychiater onder Drenten verschilt per leeftijdsgroep. Voor beide typen zorg geldt dat een toename in leeftijd, een afname in het ervaren van lange wachttijden betekent. Vooral bij de psycholoog of psychiater is dit verschil erg groot, waarbij onder jongere leeftijdsgroepen driekwart (78%) de wachttijd (zeer) lang vindt, tegenover een kwart (27%) van de groep 75 jaar en ouder.

Gevolgen van wachttijden

Percentage Drenten dat het (helemaal) eens is met de volgende stelling:

Driekwart van de Drenten (77%) is het er (helemaal) mee eens dat de wachttijd voor zorg en ondersteuning leidt tot grote belasting van informele zorg. Aanvullend is ongeveer drie op de vier (74%) Drentse inwoners het er (helemaal) mee eens dat door de huidige wachttijden in de zorg er voor mensen crisissituaties ontstaan. Minder Drenten vinden dat de wachttijd voor zorg en ondersteuning de afgelopen twee jaar is toegenomen, hier is meer dan de helft (68%) van de Drenten het (helemaal) mee eens.

“[...] vrienden en kennissen heb[ben] veel last gehad van uitgestelde zorg in afgelopen jaren. Uitgestelde zorg heeft ervoor gezorgd dat hun problemen erger werden.”

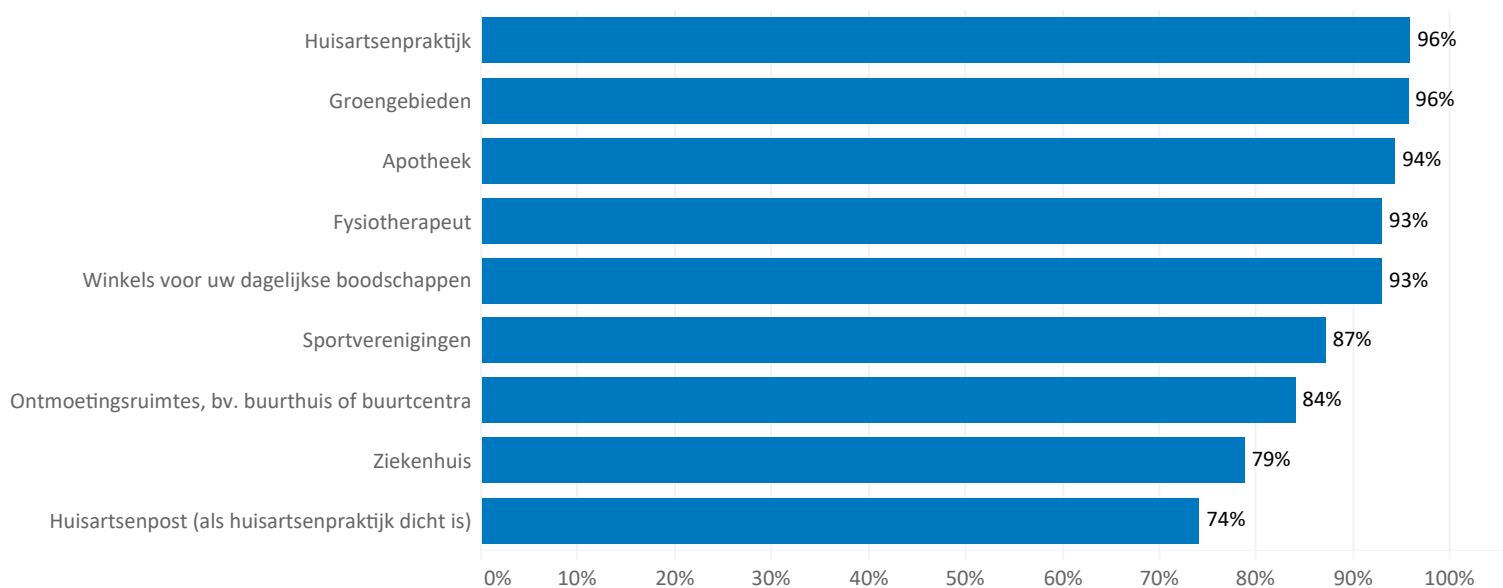
“Vanuit het werkveld merk ik [dat] er [een] te lange wachttijd is voor de GGZ. Ook worden de kosten te hoog waardoor er een barrière ontstaat om zorg te vragen.”

Drenten over de bereikbaarheid van (zorg)voorzieningen

Een ruime meerderheid van de Drenten vindt voorzieningen (zeer) gemakkelijk bereikbaar. Voorzieningen die vooral worden bestempeld als (zeer) gemakkelijk bereikbaar zijn huisartsenpraktijken (96%), groengebieden (96%), apotheken (94%), fysiotherapeuten (93%) en winkels voor dagelijkse boodschappen (93%).

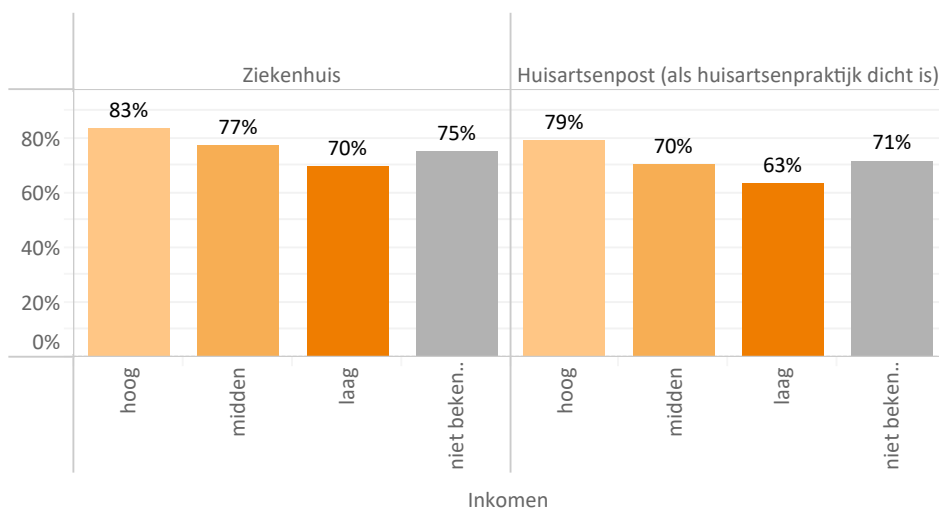
Voor het ziekenhuis (79%) en de huisartsenpost (74%) geldt dat minder Drenten deze voorzieningen (zeer) makkelijk te bereiken vinden. Dit zijn voorzieningen die vaak, in tegenstelling tot de andere genoemde voorzieningen, niet op lokaal niveau geregeld zijn.

Percentage Drenten dat het (zeer) gemakkelijk vindt om zorg of ondersteuning te bereiken, per voorziening:

Percentage Drenten dat het ziekenhuis of de huisartsenpost makkelijk te bereiken vindt:

Ongeveer vier op de vijf (79%) Drenten vindt het ziekenhuis (zeer) gemakkelijk bereikbaar. Met name inwoners van Drenthe met een lager inkomen vinden het ziekenhuis minder gemakkelijk bereikbaar. Een vergelijkbare verdeling is zichtbaar op de ervaren bereikbaarheid van huisartsenposten in Drenthe. Ongeveer drie op de vier (74%) Drenten vindt een huisartsenpost (zeer) gemakkelijk bereikbaar. Drenten met een hoger inkomen vinden huisartsenposten makkelijker bereikbaar dan Drenten met een lager inkomen.

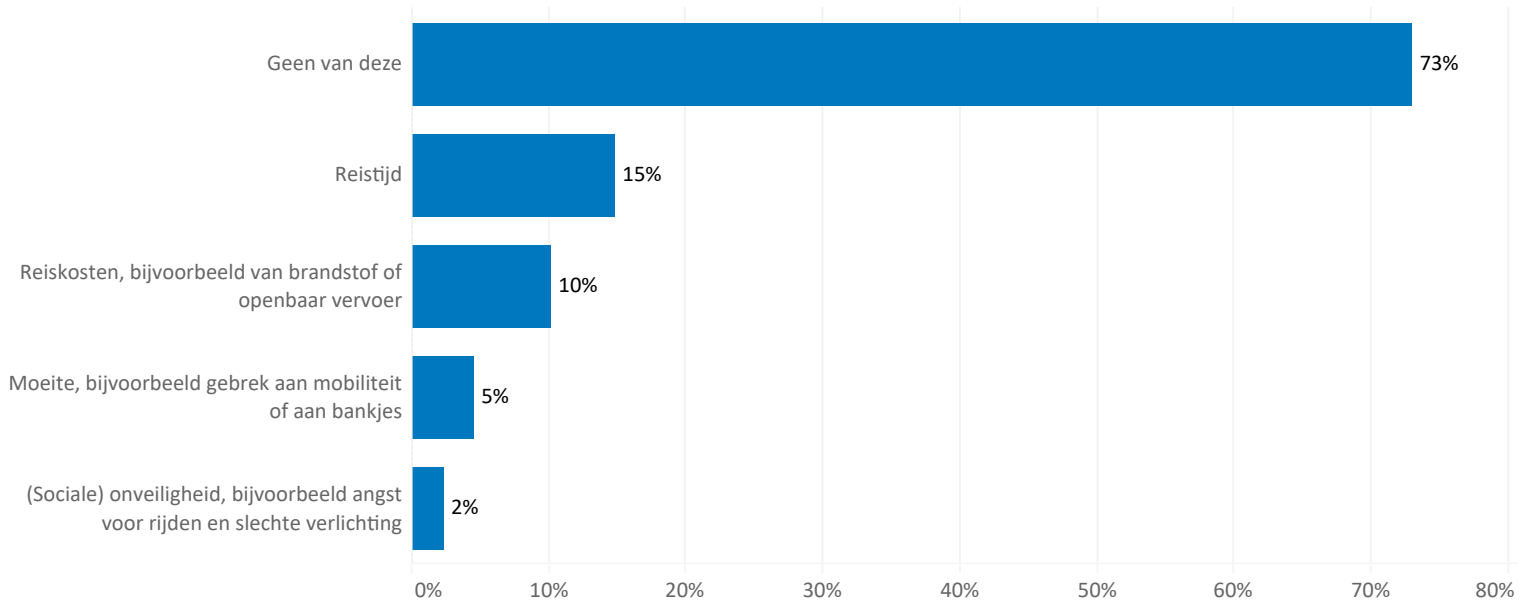
“Om de kosten te drukken en zorg op elkaar te laten aansluiten, kan een zorgcentrum handig zijn. Echter daardoor verdwijnt zorg in de wijk en in kleine dorpen. Daar ben ik geen voorstander van. [...]”

“Zolang ik goed kan autorijden is het geen probleem. Als het met openbaar vervoer moet wordt het lastiger.”

Ervaren beperkingen van bereikbaarheid

Ook hebben we de inwoners van Drenthe gevraagd welke beperkingen zij ervaren bij de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen. Hier komt naar voren dat ongeveer drie op de vier (73%) Drenten geen beperkingen ervaart om (zorg)voorzieningen te bereiken. Een klein deel van de Drenten geeft aan reistijd (15%), reiskosten (10%), moeite, zoals gebrek aan mobiliteit (5%) of (sociale) onveiligheid (2%) te zien als een beperking voor de bereikbaarheid.

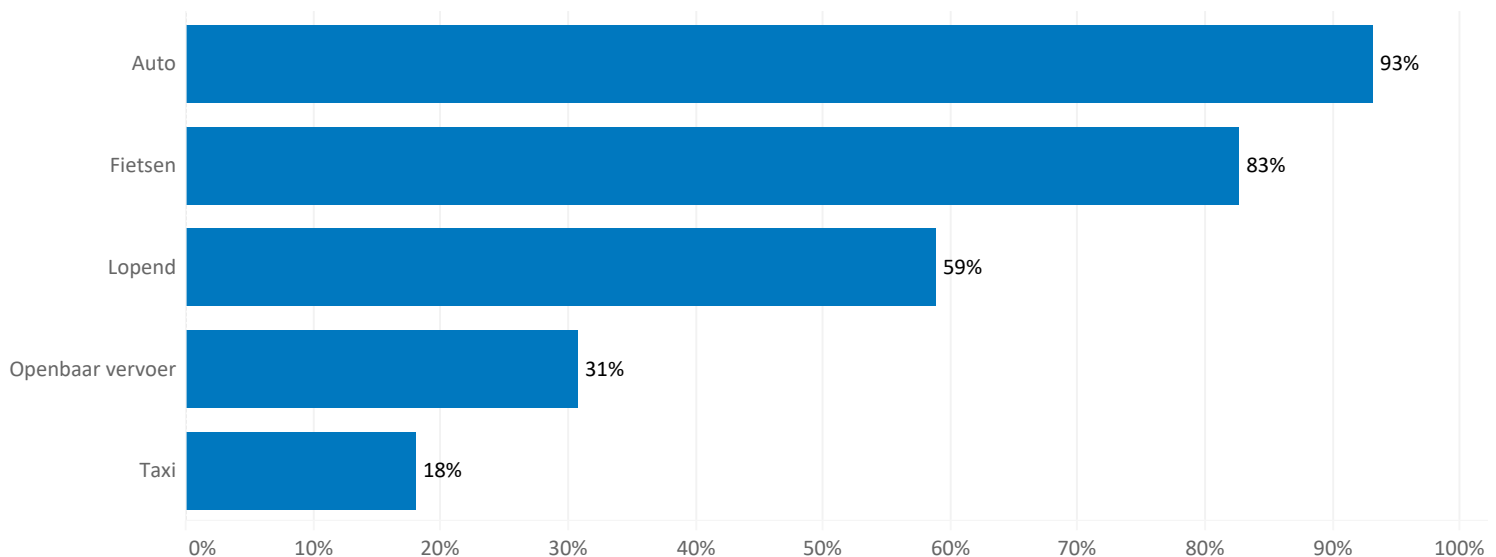
Percentage Drenten dat aangeeft dat de volgende beperkingen invloed hebben op de bereikbaarheid van voorzieningen (meerdere antwoorden mogelijk):

Vervoer

De meest genoemde manier van vervoer die Drenten kunnen gebruiken om (zorg)voorzieningen te bereiken is de auto (93%) en fiets (83%). Ook geeft een meerderheid (59%) aan de voorzieningen lopend te kunnen bereiken. Verder geeft een kleiner deel van de Drentse inwoners aan de voorzieningen te kunnen bereiken via het openbaar vervoer (31%) of taxi (18%).

Percentage Drenten dat aangeeft de volgende manieren van vervoer te kunnen gebruiken om de voorzieningen te bereiken (meerdere antwoorden mogelijk):

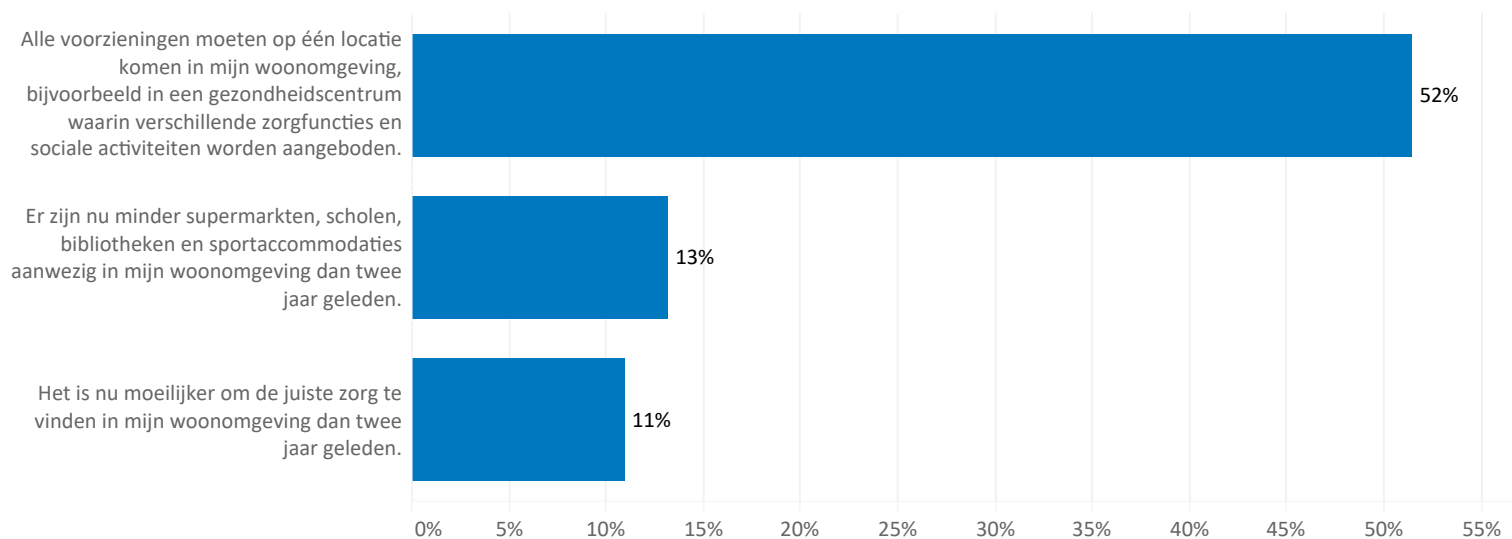

Concentratie van voorzieningen

Om de bereikbaarheid van voorzieningen te verbeteren en behouden wordt ingezet op het realiseren van multifunctionele centra. Denk bijvoorbeeld aan een gebouw waarin een combinatie van initiatieven op het gebied van zorg, welzijn, cultuur en sport aanwezig zijn. Ongeveer de helft (52%) van de Drenten vindt dat alle voorzieningen op één locatie samen moet komen in de woonomgeving.

We hebben de Drenten ook gevraagd of er op dit moment minder supermarkten, scholen, bibliotheken en sportaccommodaties aanwezig zijn in de woonomgeving dan twee jaar geleden. Ongeveer één op de tien (13%) Drentse inwoners zijn het (helemaal) eens met deze stelling. Een vergelijkbare groep Drenten (11%) is het (helemaal) eens met de stelling dat het moeilijker is geworden om de juiste zorg te vinden in de woonomgeving vergeleken met twee jaar geleden. Drenten hebben over het algemeen daarom niet de indruk dat het voorzieningenniveau in de buurt is afgenomen in de afgelopen twee jaar.

Percentage Drenten dat het (helemaal) eens is met de volgende stelling:

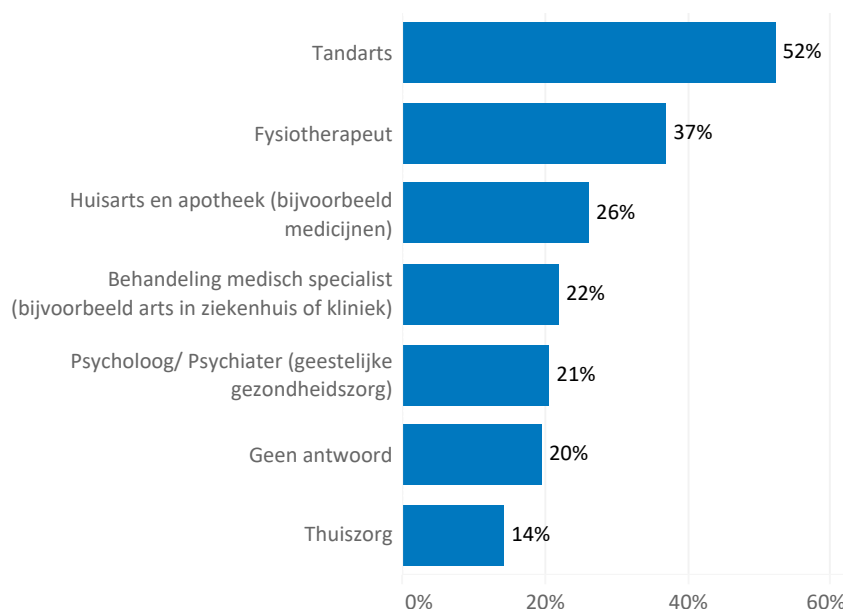

Drenten over de betaalbaarheid van zorg en ondersteuning

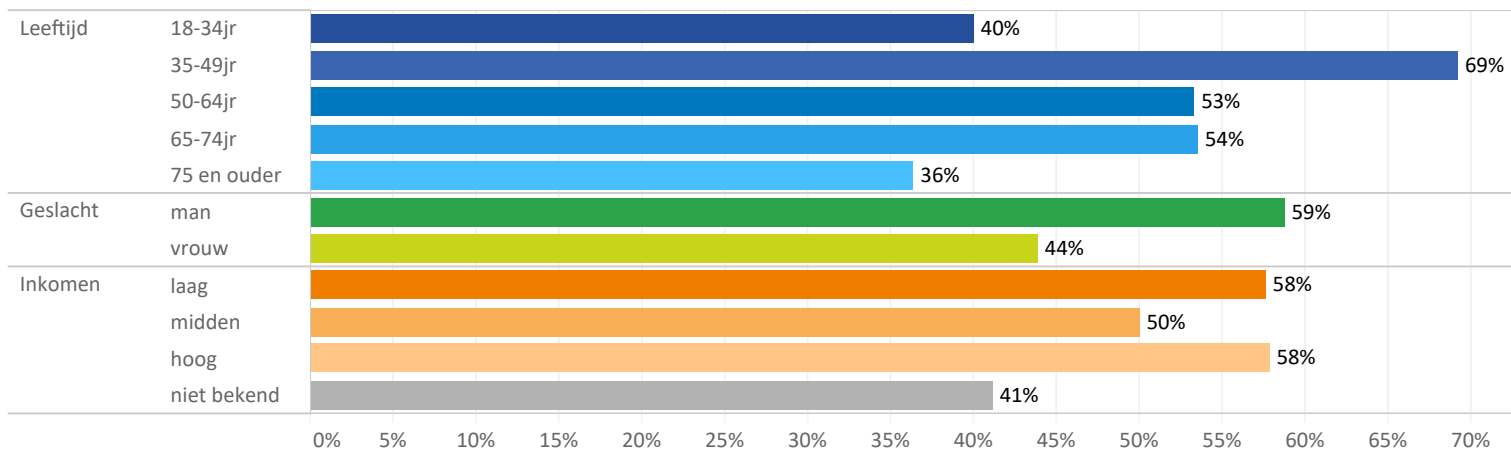
Bij de meeste zorgtypen meldt een minderheid van de Drenten problemen te hebben met de betaalbaarheid. Echter, tandartszorg vormt een uitzondering op deze trend, waarbij de helft van de Drenten (52%) aangeeft deze niet te kunnen bekostigen. Opvallend is dat er weinig verschillen zijn tussen verschillende inkomensgroepen bij het niet kunnen bekostigen van de tandarts.

Verder zijn er een aantal andere vormen van zorg waarbij een minderheid van de Drentse inwoners aangeeft moeite te hebben met het bekostigen ervan. Zo geeft ongeveer één op de vier (26%) van de Drenten aan dat zij de kosten die voortkomen uit een bezoek aan de huisarts of apotheek niet kunnen betalen. Ook geeft een derde (37%) aan de fysiotherapeut niet te kunnen betalen. Drenten met een laag inkomen geven vaker aan de fysiotherapeut niet te kunnen betalen (58%) dan mensen met een midden (37%) of hoog (16%) inkomen.

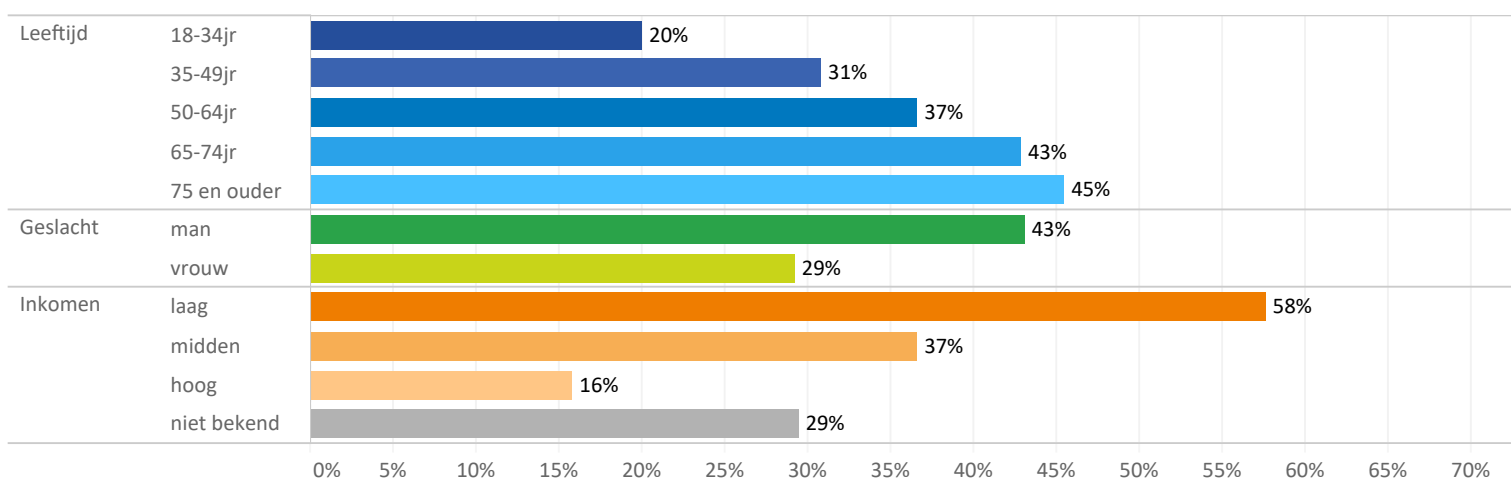
Percentage Drenten dat aangeeft zorg of ondersteuning niet te kunnen betalen, per voorziening:

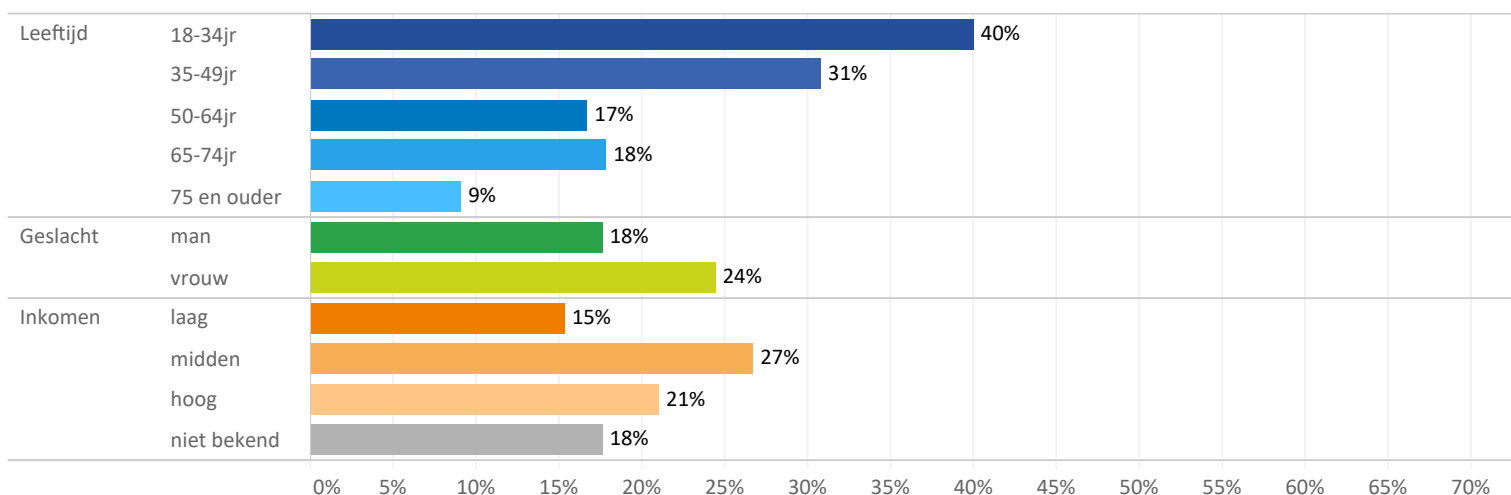
Percentage Drenten dat aangeeft de tandarts niet te kunnen betalen:

Percentage Drenten dat aangeeft de fysiotherapeut niet te kunnen betalen:

Percentage Drenten dat aangeeft de psycholoog / psychiater niet te kunnen betalen:

“Om zelf gezond te blijven, heb ik hulp nodig van professionals die ik zelf moet bekostigen. Als mijn man niet zou bijspringen dan zou ik dat niet kunnen betalen.”

“Alles buiten de verzekering kan ik niet betalen. Eigen risico is al moeilijk te behalen namelijk.”

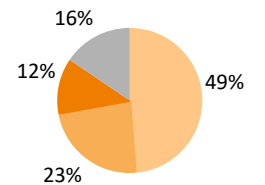
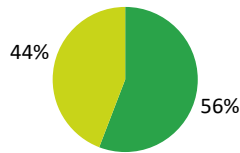
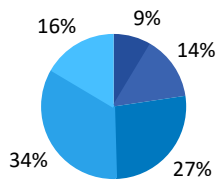
Conclusie

De kernboodschap is dat een ruime meerderheid van de Drenten weinig belemmeringen ervaart met de beschikbaarheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid van zorg en ondersteuning. Ook ervaart een meerderheid van de Drenten geen toename van de wachttijden in zorg en ondersteuning in de afgelopen twee jaar. Maar er zijn ook aandachtspunten. Drenten lijken op dit moment minder tevreden met de wachttijd voor thuiszorg, welzijn, dagbesteding en mantelzorgondersteuning, en psychologische ondersteuning. Dit zijn over het algemeen laagdrempelige voorzieningen die een belangrijke rol hebben in de beweging van zorg naar gezondheid. De ervaren beschikbaarheid tot deze voorzieningen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Een nuancering hierbij is dat Drenten tevreden lijken te zijn met de toegang tot buurthuizen en ontmoetingsplekken.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de wachttijden tot de voorzieningen die een belangrijke preventieve werking beogen te hebben zo kort mogelijk blijven voor Drentse inwoners? Dit is een belangrijk vraagstuk voor de komende tijd gezien de ambities van het regioplan 'Gezonde Marke', en de gezamenlijke capaciteitsproblematiek.

Onderzoeksverantwoording

Het Drents Panel is een afspiegeling van de Drentse bevolking van 18 jaar en ouder. Het is een mix van jongeren (vanaf 18 jaar), ouderen, hbo-/wo-opgeleiden, mbo-opgeleiden, mensen zonder vervolgopleiding, mannen, vrouwen, mensen met een hoog inkomen en mensen met een laag inkomen uit alle Drentse gemeenten. In totaal hebben 2899 panelleden deze vragenlijst ingevuld.

18-34jr
35-49jr
50-64jr

65-74jr
75 en ouder

man
vrouw

hoog
midden
laag

niet bekend

In het Drents panel zijn de jongere leeftijdsgroepen en lagere inkomensgroepen iets ondervetegenwoordigd en de hogere leeftijdsgroepen en inkomensgroepen juist wat oververtegenwoordigd. Om te corrigeren voor non-respons wordt bij iedere uitvraag een weging uitgevoerd wanneer uitspraken worden gedaan over de hele provincie Drenthe. Om een juiste afspiegeling te krijgen van alle inwoners van de provincie Drenthe boven de 18 (niet-wonend in een instelling) worden de resultaten van de afzonderlijke onderzoeken gewogen op leeftijd en gebied (stad/platteland) in vergelijking met de CBS cijfers. Dit houdt in dat we een betere afspiegeling krijgen van de werkelijke populatie in Drenthe en vertekening tegen gaan. Meer informatie over de verantwoording van het Drents panel kan je [hier](#) vinden.

Deze panel uitvraag is representatief op provincie niveau. Dit houdt in dat er uitspraken gedaan kunnen worden vanuit het perspectief van de inwoners in Drenthe.